

Vallankumouksia

LARRY FINK

Larry Fink kuvasi 60-luvun New Yorkia. Hän oli autovaras ja hedonisti, josta tuli ihan absurdi professori.

TEKSTI Antti Kirves

Tästä piti tulla tavallinen juttu, joka taustoittaa amerikkalaisvalokuvaaja **Larry Finkin** hienoja 60-luvun katukuvia New Yorkista. Juttu, joka ehkä avaa vähän Finkin marxilaistaustoja ja yrittää ymmärtää tuon ajan vallankumousta etsineen nuorison levotonta liikehdintää.

Mutta kun professori Fink, 74, aloittaa haastattelun vetäisemällä puhelimeen huuliharppusoolon, tavallinen taustajuttu täytyy unohtaa. Välillä hän vastaa toiseen puhelimeen eikä haastatteluun palattuaan muista enää, mistä puhui.

"Polttelimme pilveä koko 60-luvun, ja muisti vähän pätkii. En muista, mitä helvettiä minä olin sanomassa", hän sanoo ja nauraa sydämellisesti.

Larry Fink on 60 vuoden ajan tutkinut maailmaa valokuvillaan. Hän on vuosikymmenien saatossa tullut kuuluisaksi salamalla valaistuista kuvista, joissa amerikkalaisen yhteiskunnan eliitti juhlii. *Raw View'n*

"Olin pitkään lokeroitu. Se oli omaa syytäni, elantohan piti ansaita. Ja mikäs siinä. Pidän aina siitä, mitä teen. Nämä vanhemmat kuvani ovat kiinnostavia siksi, että ne eivät ole salamalla valaistuja, ne ovat romanttisempia, ne ovat sitä Larrya, jota ihmiset eivät tunne. Ja siksi, että ne tuntuvat

vähän **Robert Frankilta**, jota *en* ihaillut ja josta *en* saanut vaikutteita. En saanut vaikutteita valokuvaajista noihin aikoihin, tai sen jälkeenkään. Minuun on aina vaikuttanut se, mitä näen edessäni, zeitgeist tai angsti tai gravitas tai miksi sitä haluaakaan kutsua."

SIRKKOJA JA IHMISIÄ

Kuuluisuuksien kuvaaminen *Vanity Fairin*, *GQ:n* ja *The New Yorkerin* kaltaisiin lehtiin oli Finkille ihmisten, luokkajaon, valtarakenteiden ja politisoitumisen tutkimista. 60-luvulla hän oli vallankumouksellinen. Hänen taustansa oli marxilainen. Finkin äiti oli kommunisti, joka käytti minkkiturkkia ja ajeli ympäriinsä Stutz Bearcat -urheiluautolla.

Finkin työ keskittyy ihmisiin, ja sen käyttövoimana on identiteetin ja informaation etsintä. Hänen kuvansa eivät ole poleemisia, vaan inhimillisiä.

"Yritän selvittää, mitä on olla toinen ihminen, oli hän sitten rikas, köyhä tai mitä tahansa. Ihmisillä edessäni on jokaisella oma identiteettinsä. Jos menee sisään toisen identiteettiin, tulee itsekin muuttuneeksi jollain tapaa toiseksi kuin ennen. Sillä tavalla ihmisolennot samastuvat toisiinsa. Egomme on rakenteeltaan sekä vahva että hauras, joten kun me näemme toisemme, me sekä pelkäämme että syleilemme toisiamme."

Muutaman vuoden ajan Fink tutki rukoilijasirkkoja. "Sirkat ovat paljon meitä ihmisiä ylväämpiä ja armollisempia", hän sanoo ja heittäytyy luennoimaan vallattomasti.

"Koiralla on kahdet aivot, yhdet päässä ja toiset lantiossa", hän innostuu ja jatkaa kertomalla rukoilijasirkkojen coituksesta. Se kestää kuulemma jopa neljä ja puoli tuntia. Puolessavälissä naaras kääntyy syömään koiraan pään ja yläruumiin. Koiraan lantioaivot jäävät ehjäksi, ja se jatkaa päättömänakin siemennesteen ruiskuttamista. Naaras antaa sen ruiskia.

"Tämähan ei juuri eroa ihmisen käyttäytymisestä; yleensä miehet ovat ihan päättömiä, kun saavat seksiä. Rukoilijasirkat on hyvin elegantteja. Niillä ei ole ihmistietämyksen mukaan minkäänlaisia luokkataisteluja. En usko, että ne kärsivät julmuudesta niin kuin ihmiset. Ne ovat käytännöllisiä. Niiden pitää syödä. Meillä sen sijaan on imperialistisia päämääriä ja alueellisia vaatimuksia, ja me kusetamme muita minkä ehdimme."

AIVOVILJELIÄ

Viimeiset parikymmentä vuotta Fink on toiminut valokuvauksen professorina Bard Collegessa, New Yorkin osavaltiossa.

"Sitä toivoisi, että nuoret opiskelijat olisivat uteliaita oppijoita, mutta ei se aina niin ole. Bardin nuoret ovat usein aika uteliaita, mutta he ovat usein myös aika etuoikeutettuja. Karu maailma pelottaa heitä."

Fink on ollut naimisissa taiteilija **Martha Posnerin** kanssa 11 vuotta. Avioliitto on hänelle kolmas.

Valokuvaaja on asunut maatilallaan Pennsylvaniassa 42 vuotta. Maalaiselämä pitää heidät liikkeellä. Finkin ja hänen vaimonsa farmi ei ole tuotantotila, mutta heillä on iso puutarha ja paljon kukkia hoidettavanaan. Tilalla on kahdeksan rakennusta ja oma tie, josta Fink huolehtii. Hän on selvästi ylpeä maajussitaidoistaan.

"Olen valokuvauksen ohessa vähän rakennellut maansiirtokoneita ja esimerkiksi kaatanut parhaimmillani 90 kuutiota puuta vuodessa ja kiskonut sen metsistä traktoreillani. Kaikenlaisia taitoja on kertynyt sähkö-, puu- ja putkihommissa", hän kehaisee.

"Maatilalla kun asuu ja astuu isoon paskaläjään, on oikein kivaa päästä pesulle. Valitettavasti yhteen läjään astuin paljain jaloin, sain infektion ja jouduin sairaalaan. Kakka pääsi verenkiertooni ja nostatti kuumeen, johon melkein kuolin. Nykyisin käytänkin sitten kenkiä."

Fink kuvaa yhä omaksi ilokseen pienellä digipokkarilla. Lisäksi hänellä on joitakin taidekuvaprojekteja meneillään. Yksi niistä koostuu hyvin läheltä otetuista kasvokuvista. Hän on työstänyt projektia koko elämänsä ja kutsuu sitä "aistiempatiaksi".

"Ajatuksena on tunkeutua silmän läpi isoivoihin ja tutkia, josko löydän itseni osana toisen ihmisen aivoja. Niin lähelle ei voi nähdä paljain silmin, joten käytän kameraa tavallaan tarkkailun työkaluna. Sattuma on paras opettaja. Salamalla valaistut kuvat, joita olen ottanut läpi elämäni, ovat osa samaa juttua: ihminen ei näe sitä, minkä salama näkee, koska salama on nopeampi. Salamakuva on aina yllätys. Vastaavasti kun menee noin lähelle, saa informaatiota, jota paljaalla silmällä ei näe."

Muutaman vuoden ajan Fink tutki rukoilijasirkkoja.

"Sirkat ovat paljon meitä ihmisiä ylväämpiä ja armollisempia", hän sanoo.

YHDEN KULTTUURIN KUOLEMA

Finkin 60-luvun katukuvat ovat jollakin lailla ajattomia. Vaikka katsoja näkee selviä viitteitä niiden ottamisajankohdan, niissä on jotain, joka voisi olla melkein miltä ajanjaksolta tahansa.

"Ihmisen tajunnassa on jotakin ajatonta silloin, kun se on täysin keskittynyt johonkin. Siinä on jotakin aktiivista ja passiivista samaan aikaan. Pitää olla passiivinen, jotta voi reflektoida. Ja samalla pitää olla aktiivinen, jotta voi havainnoida. Järki ja tunteet tasapainottelevat. Taidan ajaa takaa sitä, miltä tuntuu – niin kuin **Cartier-Bresson** sanoi kauan sitten – panna käsi paidan ja rinnan väliin ja tuntea kuinka sydän sykkii."

Monet kuvista voisivat olla **Steichenin** tai **Stieglitzin** ajoilta, vaikka niissä on mainostauluja ja autoja, jotka viittaavat kuvan ottamisen ajankohtaan.

"60-luvun New Yorkissa pystyi elämään sikamaisen halvalla. Muutin keskikaupungille, ja sain näyteikkunatilan 25 taalalla ja asunnon 35 taalalla kuussa. Se oli naurettavaa; alle sadalla taalalla kuussa siellä pystyi elämään kuin keisari. Nykyisin niistä tiloista joutuisi maksamaan tuhansia dollareita. Mitä vähemmän maksaa vuokraa, sitä enemmän jää vapautta unelmoida. Mutta kun ei New Yorkissa enää unelmoida. Siellä painetaan vain helvetisti töitä. Amerikan kaupallisen järjestelmän menestys on valitettavasti saastuttanut maailman ankaruudellaan ja likaisuudellaan."

New York oli 60-luvulla keskellä mullistuksia. Fink kuvasi joka päivä ja työskenteli rauhan- ja kansalaisyhteisyyttä. Vuonna 1963 hän aloitti opettajanuransa. Hän opetti Harlemin lapsia ja nuoria valokuvaamaan ja olemaan osa kaupungin vallankumousta.

Ajan kiihkeys kiskoi häntä puoleensa kuin magneetti. Finkin kommunistivanhemmat olivat saaneet hänet uskomaan, että

jotakin suurta oli tapahtumassa. Hänen mielessään ei ollut valokuvaajan ura. Hänen mielessään oli vallankumous.

"Minun piti valokuvata vallankumouksen hyväksi, ja olin harhaisesti sitoutunut parantamaan maailmaa merkityksellisten kuvien avulla. Minä myös hengailin jazz-muusikoiden kanssa. Se oli helvetin jännää."

Andy Warholin heimoon Fink ei kuitenkaan kokenut kuuluvansa.

"Ne hyväosaiset, ilkeämieliset porvarit eivät olleet minun makuuni ollenkaan. Olin pikemminkin mustan kulttuurin eturintamassa. Minut otettiin siihen mukaan. Mustassa kulttuurissa oli enemmän sielua. Se kulttuuri oli oikeastaan Amerikan ainoa toivo olla tulematta tällaiseksi kaupalliseksi maailmaksi kuin se nykyisin on."

PITKIÄ SÄÄRIÄ

Ja Fink rakastui naisiin alinomaa. Kauniisiin naisiin. Ei ehkä huippumalleihin, vaan tyyppeihin, joita vallankumousliikkeessä oli mukana. Ja tyyppeihin, jotka eivät olleet siinä mukana.

"Olin täysi romantikko, ja vietin ikuisuuksia sängyssä. En ole koskaan julkaissut kuvia niistä naisista, joihin olin rakastunut, sillä en halua käyttää ketään hyväksi. Olen nähnyt muiden kuvaajien, lähinnä ranskalaisten, julkaisevan kokonaisia kirjoja rakastajattaristaan. Minusta sellainen on pinnallista ja seksististä. Eivätkä heidän kuvansa olleet kaksisia. Vaikka kaikkihan vartaloista pitävät."

Aivoja stimuloi kaikki, mitä niille syöttää. Fink sanoo. Siitä tulee hänen uteliaisuutensa.

"Yhtenä päivänä sitä menee kuuntelemaan **Malcolm X:n** uskomattomia puheita. Sitten tulee kotiin, polttaa valtavan kulhollisen pilveä, katsoo jonkun kauniin, pitkäsaarisen ja

-riipsisen tytön vihreisiin silmiin ja toteaa, että 'paskat vallankumouksesta'."

PELASTUS

Fink sanoo olleensa paha poika lapsena. Hän varasteli autoja perjantai-iltaisina.

"Virkaalta ei koskaan saanut minua siitä kiinni. Ajelin autoilla ympäri kaupunkia ja Long Islandia, ehkä muuallakin. Se oli tosi hauskaa, adrenaliini virtasi. Sitten minut pidätettiin huumeiden salakuljetuksesta parin kaverini kanssa, ja sain viisi vuotta ehdollista. Minussa oli paljon vihaa. Osa johtui perheasioista, osa maailmasta, osa mistä lie."

Valokuvaus oli oikeastaan hänen ainoa intohimonsa. Kamerasta tuli hänen vapahtajansa.

että tuo utopia on hävinnyt täysin, ja että ihmiset lilluvat kyynisyudessa. Sitten on vielä kaiken maailman fundamentalistit, ISIS ja nämä meidän omat tyyppimme, jotka ovat ihan yhtä pahoja, asehullut oikeistolaiset ja muut."

ABSURDISTA VANHUUDESTA

Vuosikymmenten tutkimuksissaan Fink on päätenyt siihen, että ihminen voi kyllä olla hyvä, mutta ei sitä välttämättä ole.

"Meihin on sisäänrakennettu sekä hyvyys että pahuus. Poliittisessa ja moraalisisessa mielessä ihmiskunnan suuri kamppailu on ikuista tasapainoilua hyvän ja pahan välillä. Se on jatkuvaa ponnistelua yrittää suitsia ihmisen kaksinaamaisuus jonkinlaiseen järkevään muotoon, jossa on kauneutta. Voittoa ei ole näkyvissä."

"En ole koskaan julkaissut kuvia niistä naisista, joihin olin rakastunut."

"Jos olisin jäänyt vain ajalehtimaan, olisin ajautunut isoihin vaikeuksiin. Valokuvasin noihin aikoihin päivittäin, villisti ja pakkomielteisesti. Kun totuus on niin häilyväinen kuin se on, en voi sanoa, että kuvissani on koko totuus, mutta jos noissa valokuvissa on yhtään voimaa, niissä on ainakin jokin totuus."

Marx oli Finkin mukaan tosi terävä, kun piti analysoida, mitä on olemassa ja mitä on tulossa, mutta ei ollenkaan terävä, kun piti ymmärtää, mikä voisi parantaa ihmiskunnan heikkoudet. "Valistusajalta asti oli oletettu, että ihminen on tai ainakin voi olla järkvy, ja että pohjimmiltaan ihminen on hyvä. Se oli jalo olettamus, mutta utopiaahan se oli. Nyt näyttää siltä,

Mitä hän on oppinut vuosien saatossa itsestään?

"Nousen aamulla ja pesen hampaat. Pyrin käymään pari kolme kertaa päivässä paskalla. Syön ruokaa, vältän leipää. Olen minä paljonkin oppinut itsestäni. Jostain ihmeen syystä olen edelleen hyvin ilkeäkurinen ja eläväinen. Uteliaisuuteni on hyvin laaja-alaista. Minulla on hyvä huumorin ja absurdin taju. Pääni on terävä ja pitkästyn nopeasti, joten keksin juttuja omaksi ilokseni, soitan vaikka huuliharppua ja pianoa, kirjoitan, valokuvaan. Tai vaikka piereskelen Technicolor-väreissä. Miksei? Luojan kiitos olen yhä elossa."